

mutationibus, quas docuit esse tres, scilicet quod æstate aquæ sunt calidæ & hyeme frigidæ, & quod patiuntur quæcunque hominibus sunt aduersa, scilicet æstate calores intolerabiles, & aërem turbulentum terra hyeme frigus vehementissimum, etiam aërem nubilosum ob vapores & grauem & obscurum, & æstate difficiles noctes & abundantiam reptilium & culicum, & mala impræcationis Mosys in Ægypto ranas & serpentes, & omnia inimica humano generi & sordida & fœda. Tertium sunt morbi graues, difficiles, molesti, sordidi, longi, sæpius reuertentes & lethales. Quæ autem declarant regionem temperatam, sunt quod sit libera, sed de hoc agetur inferius, vnum verò est præcipuum circa signa, scilicet vt corpora benè se habeant. Secundum, vt non abundet neque animalibus neque plantis fœdis, & exanguibus & venenosis, neque mali odoris, sed odoratis, & quarum vmbrae sint salutare, velut iunipero, lauro, malo Medica, oliuis etiam & vitibus, tritico præterea, & his quæ sunt vsui hominum accommodata, & ita etiam vt abundet capreolis, leporibus & animalibus quorum caro hominibus sit salutaris, vt etiam de auib, coturnicibus, perdicibus, & quas vocant qualeas, turdis, merulis, sturnis, ac similibus. Tertium est vt pisces sint squamosi lucidi, albi & circa oculos venæ rubrae, non obesi sed pingues, & cum lacte candidissimo, quorum caro sit valde alba. Et astaci sint valde rubri cum sint cocti, & in fontibus non nascantur herbae, vel si nascuntur sint odoratae, vt Sion & Senationes: & aër sit clarus & limpidus, & qui iucundus sit in attrahendo, quique cito incalescat & refrigeretur. Quartum est, vt iecora animalium occisorum sint valde rubra, mollia, sine lapidibus & candidissima.

Sunt autem duo circa hoc animaduertenda: primum quod tantum refert regionis qualitas, vt Galenus velit secundo de Tuenda sanitate (cap. 7.) non nisi in temperata regione inueniri hominem temperatum: in Gallia autem & Scythia atque Africa & Æthiopia ne per somnium quidem, & de omnibus sanè posset concedi, de Gallia autem non adeò manifestum est, cum pars quæ ad meridiem respicit, velut Coliure olim templum Veneris, & quod tum Setius mons, nunc Montpellier Academia vocatur, è regione fermè est Romani Paralleli: non ergo Gallia Scythiæ comparanda, cuius extremum boreale ab extremo borealiore Gallia distat partibus plusquam duodecim. Sed neque Scythia tota adeò horrida & inculta est, cum fermè ad temperatam regionem & Rhodi Parallelam, qua ad orientem magis vergit, & vbi latior est extendatur. Sed cur in valde calida aut frigida regione temperatus esse homo non possit, non est præsentis loci docere sed inferius, id solum decretum est hic docere, quod regiones temperamenta naturalia hominum propria sibi decernunt, vt ibidem Galenus docet (lib. 5.) inde ascititium seu habitum acquisitum, inde mores & morbos. Vnde illud rursus dubitatione dignum esset, an temperamentum consuetudine, & à regione situ comparatum proprios sibi decernat mo-

Tom. VIII.

res? Et dubium non est, quod sic, iuxta mentem Hippocratis. Ergo in omnibus præsupponit non solum situm, aquas, ac terras, sed regionem. Et regio quidem plus potest circa mores, situs autem circa corporis sanitatem, quam ob causam tractationem de regione ei, quæ est de situ postposuisse reor.

Secundum quod animaduertere hic decet, est quod situs bonus potest esse etiam in regione frigida aut calida, melior tamen est in temperata. Vult ergo quod regio temperata faciat aquas frigidiores æstate quam hyeme, sic enim temperabunt aërem: & mutationes illarum in temporibus non sunt adeò extremæ ad calorem neque ad frigus. Poterit ergo esse situs malus etiam in regione temperata, vt bonus in intemperata.

T E X T. III.

Quæ verò aquis palustribus ac lacustribus vtuntur, & non bene sitæ sunt ad ventos, & ad solem hæc magis.

Scire oportet duo circa hoc, primum quid dicat, secundum quid indicet. Significat autem nobis quod quanquam situs malus sit, non tamen homines adeò afficiuntur, vt sentiat semper noxam, aliter essent in perpetua noxa, sed solum cum tempora mutantur. Et hoc ostendit (3. Aphor. 1.) cum dixit, Mutationes temporum potissimum pariunt morbos, significans quod duo sunt necessaria ad morbos excitandos, mala præparatio in hominibus vel ratione situs loci, vel temperantiæ propriæ, vel vitæ, atque præter id temporum mutatio. Mutatio autem triplex temporum, naturalis & generalis: naturalis & non generalis, non naturalis: vt cum dixit ibidem: Et in quibusdam temporibus magnæ mutationes caloris aut frigoris. Naturalis generalis vt cum dixit, vere etenim furores & atræ biles. Non generalis autem, cum iubet seruari debere, Arcturum, Canem & Pleiades. Et ad hoc genus vt minus reducuntur mutationes etiam à luna. Quantumcunque enim magna sit mutatio temporum ab Arcturo vel Canicula, aut Pleiadibus, aut à Luna, nunquam tamen potest esse tanta, quanta est inter naturalia tempora, quæ fiunt à Sole, neque tam longa: vt quæ perseveret per tres menses, & quæ ex contrario in contrarium ad vnguem transferatur. De Æstate quidem, quia est calidissima & siccissima, hyems autem frigidissima & humidissima, & hæc sunt manifestissima contraria, sed occulta & vera non est tanta. Inter autumnum autem & ver est similitudo quod ad manifesta, sed verè magna est & antedicta maior, quoniam Autumnus inæqualis est & morbosissimus, ver autem saluberrimum & æquale maximè, (1. de temp. cap. 4.)

Declarat autem duas conditiones, vnam ex parte aquarum coniunctam, sed sub sensu disuncto & alternante, scilicet Palustres

C

aut